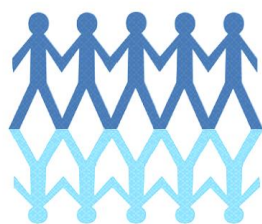

Załącznik do uchwały nr
Rady Powiatu w Brzezinach
z dnia

3 - LETNI PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE
BRZEZIŃSKIM
NA LATA 2022 - 2024

PCPR BRZYZINY

SPIS TREŚCI

Wstęp

Podstawy prawne programu

I. Ewaluacja działań realizowanych w ramach 3 - letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim na lata 2019 – 2021

II. Powiat brzeziński: analiza demograficzno - społeczna

1. Demograficzny portret powiatu
2. Główne problemy społeczne występujące w powiecie brzezińskim
3. Zasoby instytucjonalne i ludzkie w aspekcie pomocy dziecku i rodzinie w powiecie brzezińskim

III. Kondycja rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu brzezińskiego

1. Piecza zastępcza w Polsce – krótka charakterystyka
2. Sytuacja rodzicielstwa zastępczego w powiecie brzezińskim w świetle zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
3. Typologia, struktura i liczebność rodzinnej pieczy zastępczej

IV. Perspektywy i możliwości funkcjonującego systemu wsparcia i rozwoju rodzicielstwa zastępczego – analiza SWOT

1. Słabe strony
2. Mocne strony
3. Szanse
4. Zagrożenia
5. Wnioski

V. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

1. Cel nadrzędny, cele ogólne i cele szczegółowe
2. Główne kierunki działań
3. Limit rodzin zastępczych zawodowych

4. Źródła finansowania Programu

VI. Ewaluacja i monitoring

1. Przewidywane efekty działań
2. Monitoring
3. Adresaci Programu, Podmioty zaangażowane

WSTĘP

Podstawą opracowania *3- letniego Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2022 - 2024* jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.).

Jest to czwarty już z kolei dokument opracowany w oparciu o w/w przepisy, formułujący najważniejsze kierunki rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w trzyletniej perspektywie. Obecny program stanowi kontynuację działań, skupionych wokół realizacji postulatu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Główne cele programu dotyczą również rozwoju i poprawy jakości funkcjonowania pieczy rodzinnej oraz wspierania procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy. Duży nacisk kładziony będzie na promowanie rodzicielstwa zastępczego, w celu zabezpieczenia odpowiedniej liczby miejsc dla wychowanków pozbawionych opieki rodzicielskiej.

W pierwszej części niniejszego dokumentu dotyczącej ewaluacji poprzedniego Programu odnosić będziemy się w przeważającej mierze do danych z zakończonych lat: 2019 i 2020. Natomiast w dalszych rozdziałach o charakterze diagnostyczno – prognostycznym wykorzystane zostaną również dane nieco starsze, by zaistniała możliwość dostrzeżenia pojawiających się trendów.

Niniejszy Program zaplanowany został do realizacji na lata 2022 – 2024. Wpisywać się będzie w Dokumenty Strategiczne Powiatu: Strategię Rozwoju Powiatu Brzezińskiego na lata 2021 – 2027.

3 – letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2022 – 2024 został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach i poddany konsultacjom społecznym.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 821 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.);

I. EWALUACJA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W RAMACH 3 -LETNIEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE BRZEZIŃSKIM NA LATA 2019 -2021

3 – letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim na lata 2019 – 2021 uchwalony został przez Radę Powiatu w Brzezinach w dniu 25 czerwca 2019 roku, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ze składanych corocznie sprawozdań wynika, że główne kierunki działań zaplanowane w w/w dokumencie były na bieżąco wdrażane i realizowane. Poniższa ewaluacja, ze względu na moment formułowania aktualnego dokumentu, tj. październik 2021 roku, będzie obejmować głównie zadania zrealizowane w zakończonych latach: 2019 i 2020. W niektórych przypadkach przytoczone zostaną również dane liczbowe z roku bieżącego, z zaznaczeniem miesięcy których dotyczą, jeśli ich wykorzystanie wpłynie na poszerzenie obrazu pieczy zastępczej na terenie powiatu.

CEL OGÓLNY: ROZWÓJ RODZINNYCH FORM OPIEKI ZASTĘPCZEJ

1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum w okresie 2019 – 2021 realizowało w sposób ciągły działania skierowane na promocję rodzicielstwa zastępczego, wykorzystując powszechne kanały komunikacyjne. By poszerzyć zasięg potencjalnych odbiorców nasza jednostka prowadzi dwie strony internetowe: www.pcpr-brzeziny.pl oraz stronę na platformie facebook, które stanowią aktualne źródło dotyczące podejmowanych działań i akcji promocyjnych. Stałym elementem promocji są ogłoszenia o naborze kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny pomocowej oraz wolontariuszy działających na rzecz wychowanków. Dodatkowo rokrocznie dystrybuujemy

ulotki promocyjne oraz broszurki opisujące działalność PCPR w kontekście pieczy zastępczej. Do działań informacyjnych wykorzystujemy także lokalną prasę – dwutygodnik Brzeziński Informator Samorządowy.

Lata 2019 – 2020 to również okres realizacji projektu unijnego „Podaruj mi skrzydła” który skierowany był do wychowanków pieczy zastępczej. Wszelkie działania realizowane w ramach projektu prezentowane były na podstronie projektu i stanowiły formę promocji rodzicielstwa zastępczego.

2. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów do tworzenia rodzin niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka

Kwalifikowanie kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze, zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka odbywa się wg **Procedury kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i rodzinnych domów dziecka**, uchwalonej zarządzeniem nr 3/2021 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach z dnia 17 maja 2021.

Zaktualizowany dokument wprowadził do stosowania nowe wzory oświadczeń zbieranych od kandydatów w toku kwalifikacji, biorąc pod uwagę wymogi ustawy o ochronie danych osobowych oraz weryfikację kandydatów pod kątem niefigurowania w Rejestrze Przestępców Seksualnych.

W latach 2019 – 2021 (stan na 30.11.2021) do Centrum zgłosiło się **5** rodzin kandydackich do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, z czego 4 rodziny posiadały już pod opieką wychowanków pochodzących z ich dalszej lub bliższej rodziny. Tylko jedna zgłaszająca się kandydatka wyraziła chęć zdobycia kwalifikacji jako opiekun zastępczy, bez wskazywania konkretnego podopiecznego.

W stosunku do zgłaszających się kandydatów przeprowadzono procedurę kwalifikacyjną: po zebraniu stosownych dokumentów i oświadczeń oraz po

dokonaniu analizy sytuacji socjalno – bytowej kandydatów, dokonano oceny motywacji i predyspozycji za pomocą testów psychologicznych badających m. in : skalę oceny rodziny, skalę postaw rodzicielskich, NEO – PI-R – Inwentarz osobowości, GHQ-28 – skalę Goldberga (kwestionariusz stanu zdrowia), Inwentarz Stanu i Cechy Lęku oraz Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych.

Po uzyskaniu wstępnej akceptacji kandydaci zostali skierowani na szkolenie, po ukończeniu którego otrzymali zaświadczenia nadające im kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej odpowiedniego typu.

3. Wzmacnianie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych

Jednym z głównych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest wzmacnianie kompetencji wychowawczych wśród rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Wychowankowie pieczy zastępczej, z racji posiadanego bagażu trudnych, często traumatycznych doświadczeń życiowych, przejawiają trudności z adaptacją w nowym środowisku: niechętnie przestrzegają dyscypliny oraz zasad panujących w rodzinie, często lekceważą obowiązki szkolne, brak im motywacji do nauki. Przejawiają problemy z regulacją emocji typu: nieadekwatna reaktywność, trudności w rozpoznawaniu emocji własnych i cudzych, szybkie przechodzenie od nadmiernego pobudzenia do nadmiernego wyciszenia i z powrotem, mechanizm dysocjacji. Dlatego jednym z głównych celów wspierania rodzin zastępczych jest podnoszenie ich kompetencji wychowawczych poprzez wsparcie psychologa, pedagoga, bieżącą pomoc koordynatora rodziny oraz organizację szkoleń.

Poradnictwo i terapię psychologiczną w Powiatowym Centrum prowadzi psycholog posiadający ponad 5- letnie doświadczenie w pracy

z rodziną i dzieckiem. Psycholog współpracuje na co dzień z koordynatorem rodzinnej pieczy oraz specjalistą pracy socjalnej. W okresie objętym ewaluacją psycholog odbył odpowiednio:

- 2019 rok – 16 spotkań,
- 2020 rok – 14 spotkań.

Spotkania z rodzinami i wychowankami zależnie od zgłaszanych potrzeb przyjmowały formę konsultacji, warsztatów, jak również mediacji oraz długofalowej terapii. Po każdym spotkaniu psycholog sporządził notatkę służbową, w której ogólnie nakreślał problematykę spotkań.

W okresie pandemii specjalista kontaktował się z opiekunami zastępczymi, proponując wsparcie w trudnym okresie izolacji. W związku z obawami wynikającymi z sytuacji epidemiologicznej dostosowano pracę psychologa do panujących warunków, organizując dyżur telefoniczny. Na podobnej zasadzie funkcjonowało wsparcie pedagoga, który świadczył poradnictwo przede wszystkim dla wychowanków pieczy, pomagając im odnaleźć się w trudnej sytuacji zdalnego nauczania.

Dodatkowo w 2019 roku w PCPR zatrudniony został psycholog – seksuolog w wymiarze 3/5 etatu, który świadczył poradnictwo na rzecz rodzin i wychowanków. Specjalista przeprowadził m.in. cykl warsztatów dla nastoletnich wychowanek rodzin zastępczych pn. *”Jestem dziewczynką – jestem kobietą”*.

Uzupełnieniem dla regularnego wsparcia świadczonego przez psychologa i pedagoga z Centrum było poradnictwo indywidualne w Punkcie Wsparcia, funkcjonującym w ramach projektu „Podaruj mi skrzydła”, współfinansowanego ze środków unijnych. W okresie od 01.02.2019 do 31.12.2020 opiekunowie zastępczy i wychowankowie mogli korzystać z pomocy świadczonej przez m.in. oligofrenopedagoga, seksuologa, psychoterapeutę, logopedę, i prawnika.

Praca specjalistów na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej w ramach projektu "Podaruj mi skrzydła"			
	Miesięczny wymiar godzinowy pracy	Łączna liczba udzielonego wsparcia	Liczba osób korzystających ze wsparcia
PSYCHOTERAPEUTA	13	130	10
PEDAGOG	5	56	5
PSYCHOLOG	10	93	7
LOGOPOEDA	8	46	4
OLIGOFRENOPEDAGOG	8	36	1
TERAPEUTA SI	8	28	1
SEKSUOLOG	8	38	1

Tab.1 – wymiar pracy specjalistów w Punkcie Wsparcia

Ponadto stale w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie istniała możliwość korzystania z poradnictwa prawnego, które świadczył zatrudniony na 3/8 etatu radca prawny.

Opiekunowie zastępczy informowani byli również na bieżąco o działalności Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w powiecie brzezińskim. Stosowna informacja została zamieszczona na stronie internetowej Centrum. W miarę posiadanych uprawnień osoby wymagające porad prawnych kierowane były do w/w punktu.

Bardzo istotnym elementem wzmacniania kompetencji opiekunów – wychowawczych rodzin są **szkolenia**, organizowane kilka razy w roku przez psychologa i pedagoga. Tematyka tych szkoleń dostosowywana jest do bieżących potrzeb opiekunów zastępczych, jak również nawiązuje do występujących aktualnie problemów społecznych.

W latach 2019 – 2021 przeprowadzono **6** szkoleń dla prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Liczba ta jest nieco mniejsza niż w latach wcześniejszych, ze względu na epidemię koronawirusa, która zahamowała wiele inicjatyw. Poniższa tabela prezentuje formę i tematykę spotkań szkoleniowych w ostatnich trzech latach:

lp.	Temat szkolenia oraz liczba godzin szkolenia	Forma szkolenia	Sposób finansowania
1.	Opieka terapeutyczna – budowa bezpiecznej bazy	Wykład plus ćwiczenia	środki własne
2.	Dzieci w cyberprzestrzeni – co trzeba wiedzieć	Prezentacja plus wykład	środki własne
3.	Sprawy spadkowe oraz niekorzystne podpisywanie umów	prezentacja plus warsztaty	środki własne
4.	Sieciologizm – jak rozpoznać uzależnienie dziecka od nowoczesnych	prezentacja plus warsztaty	środki własne
5.	„Bo ty niczego nie rozumiesz” – jak żyć z nastolatkiem	warsztaty, ćwiczenia	środki własne
6.	Szkoła Rodzica	prezentacja plus warsztaty	środki unijne

Tab.2 – szkolenia dla rodzin zastępczych w latach 2019 -2021

W 2019 roku na zaproszenie Fundacji Wsparcia i Rozwoju Rodziny "Zielone Wzgórze" pracownicy PCPR oraz osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dziećmi mogli uczestniczyć w spotkaniu edukacyjnym pt. "Jak budować więź z dzieckiem po trudnych doświadczeniach".

W siedzibie Centrum dostępny był również informator nt.

skutecznych metod wychowawczych: "Cechy skutecznej komunikacji. Oddziaływania wychowawcze- motywacja, karanie i postawa konsekwentna" oraz materiały informacyjne dotyczące problematyki FASD.

Wsparcie funkcjonowania rodzin zastępczych

W myśl obowiązującej ustawy główne formy wsparcia rodzin zastępczych to: opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, powoływanie rodzin pomocowych, organizacja grup wsparcia, organizacja wolontariatu.

Na terenie powiatu brzezińskiego w latach 2018 – 2020 funkcjonowało od 30 do 35 rodzin zastępczych oraz dwa rodzinne domy dziecka. Wszystkie te formy wspierane były przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Przeciętnie w PCPR zatrudnionych było dwóch koordynatorów, stosownie do wymogów ustawy, według której zapisów pod opieką jednego koordynatora może być nie więcej niż 15 rodzin.

Koordynatorzy pracowali w przeważającej mierze w środowisku: towarzyszyli rodzinom w momencie przyjmowania dziecka oraz opuszczania przez wychowanka pieczy zastępczej. Na co dzień wspierali podopiecznych, kierując w razie potrzeby do odpowiednich specjalistów, kontaktując z instytucjami, pośrednicząc przy ustalaniu styczności z rodzicami biologicznymi.

Koordynatorzy brali również udział w ocenach sytuacji dziecka, współuczestniczyli w sporządzaniu dokumentacji do sądu oraz dokumentacji dotyczącej oceny rodziny zastępczej. Niejednokrotnie opiniowali zasadność składanych przez rodziny zastępcze wniosków. We współpracy z asystentami rodziny sporządzali plan pomocy dziecku. Pozostawali w stałym kontakcie z pedagogami szkolnymi, sądem,

kuratorami, przedstawicielami MOPS-ów, GOPS-ów oraz Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.

W ubiegłych latach stale podnosili swoje kompetencje poprzez udział w wielu szkoleniach i spotkaniach szkoleniowych. Najważniejsze z nich to:

- Kongres Profesji i Zawodów Pomocowych
- Forum Lokalne „Czas na młodych”
- Szkolenie on-line dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu województwa łódzkiego w zakresie sposobów postępowania w sytuacji kryzysowej
- „Praca z dziećmi i młodzieżą przejawiającą zaburzenia emocjonalne, zaburzenia zachowania oraz zaburzenia psychiczne. Anomalie w zachowaniu dzieci i młodzieży w okresie izolacji spowodowanej pandemią Covid -19 – sytuacja dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej”

Organizacja grup wsparcia

Kolejną formą wsparcia dla rodzin zastępczych jest organizacja grup wsparcia. Działanie to prowadzone jest od kilku lat, przybierając formę regularnych, comiesięcznych spotkań, moderowanych w razie potrzeby przez psychologa.

W okresie 2019 - 2021, wzorem lat ubiegłych, jeden stały dzień w miesiącu stanowił czas spotkania grupy wsparcia dla chętnych rodzin, pragnących podzielić się swoimi problemami, wymienić doświadczeniem czy też wspólnie przedyskutować stosowane metody wychowawcze.

Również w ramach realizowanego projektu „Podaruj mi skrzydła” raz w miesiącu organizowane były dodatkowo spotkania grupy wsparcia dla 6 opiekunów zastępczych, będących uczestnikami projektu. Grupa moderowana była przez pedagoga i psychologa. W czasie spotkań

podejmowano tematykę radzenia sobie ze stresem, skutecznej komunikacji w rodzinie oraz pozytywnych stylów wychowawczych. Omawiano też problemy związane z bieżącą sytuacją izolacji społecznej oraz formami zdalnego nauczania. Uczestnikom grup wsparcia przekazano książki i gry terapeutyczne do wykorzystania w codziennej pracy z podopiecznymi.

Pomoc wolontariuszy

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Organizator ma obowiązek zapewniać rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka pomoc wolontariuszy. W latach 2019 – 2021 dzięki prowadzonej kampanii promocyjnej udało się pozyskać dwoje nowych wolontariuszy, którzy wspierali funkcjonowanie rodzinnego domu dziecka. Ponadto z Powiatowym Centrum cały czas współpracowała jedna wolontariuszka, która pełni swoją funkcję od 2018 roku.

Działania aktywizujące wychowanków pieczy

W ramach wspierania funkcjonujących rodzin zastępczych oraz wychowanków Powiatowe Centrum organizowało również wiele akcji okolicznościowych, mających na celu zaktywizować oraz zintegrować wychowanków pieczy zastępczej.

Najbardziej popularne inicjatywy to:

- letnie warsztaty „Aktywne i kreatywne wakacje”,
- akcja promująca czytelnictwo i gry planszowe „W wakacje czytamy i gramy w planszówki”,
- akcja projektowania kartki świątecznej z życzeniami,
- konkurs literacko- plastyczno – fotograficzny „Co dodaje mi skrzydeł”,

- wystawa prac i dokumentacji fotograficznej w ramach akcji „Siedzę w domu – jestem twórczy”.

Ponadto dzieci z rodzin zastępczych wymagających wsparcia edukacyjnego mogły korzystać z pomocy w nauce, jak również brać udział w zajęciach kompensacyjnych.

Wsparcie finansowe

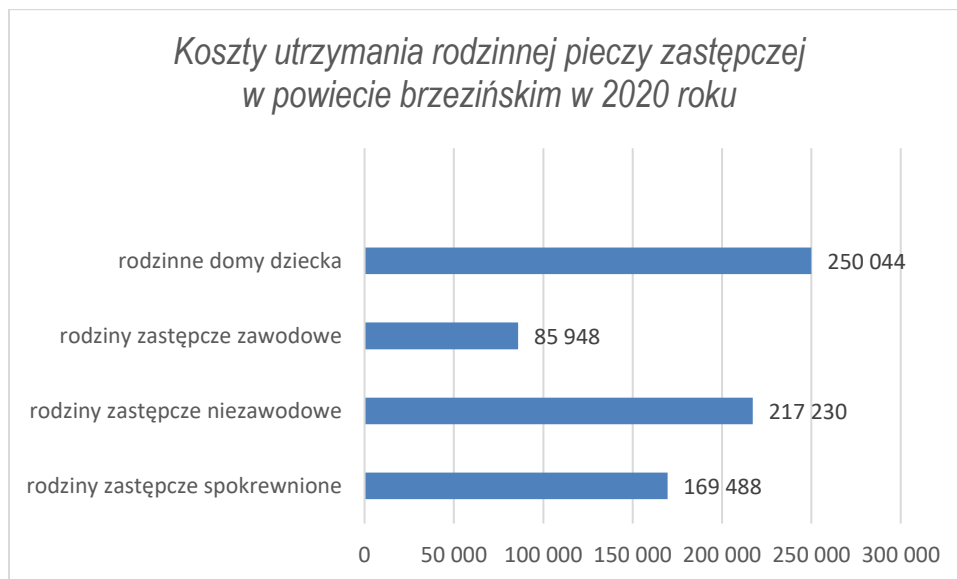
Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gwarantuje rodzinom zastępczym wsparcie finansowe, zarówno w postaci świadczeń obligacyjnych, jak i fakultatywnych.

Świadczenia obligacyjne udzielane na wniosek rodziny obejmują miesięczną pomoc na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie.

Wysokość tej pomocy kształtuje się zależnie od typu rodziny:

- **1131 zł/mc** (do 31.05.2021 – 1052 zł) na dziecko umieszczone w rodzinie niezawodowej, zawodowej i rodzinnym domu dziecka;
- **746 zł/ mc** (do 31.05.2021 - 694 zł) na dziecko umieszczone w rodzinie spokrewnionej.

Aby uzyskać orientację, jakiego rzędu kwoty wypłacane są corocznie w ramach świadczeń dla rodzinnych form pieczy zastępczej prezentujemy poniżej wykres, przedstawiający koszty utrzymania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na terenie naszego powiatu w roku ubiegłym.

Rys. 1- koszty utrzymania pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim w 2020 roku

Jak widać największe wydatki generują rodzinne domy dziecka. Mimo, że są licznie w mniejszości, to średnio zabezpieczają potrzeby ok. 12 wychowanków w jednym czasie. Ponadto osobom prowadzącym RDD przysługuje obszerny katalog świadczeń dodatkowych, który obejmuje:

- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego,
- świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu,
- zatrudnianie w rodzinach zastępczych zawodowych lub niezawodowych osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,

- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.

Druga w kolejności grupa rodzin generująca największe wydatki to rodziny niezawodowe. Choć jest ich liczebnie mniej niż rodzin spokrewnionych, to wysokość ich miesięcznego świadczenia otrzymywanego z przeznaczeniem pokrycia kosztów utrzymania dziecka w rodzinie jest wyższa od analogicznego wsparcia dla rodzin spokrewnionych.

Rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe mogą również ubiegać się o niektóre z dodatkowych świadczeń pieniężnych, wymienionych w opisie wsparcia finansowego dla rodzinnych domów dziecka. Jednak w przypadku rodzin spokrewnionych i niezawodowych pomoc ta ma charakter fakultatywny.

W latach 2019 – 2020 Powiatowe Centrum wypłacało wszelkie dodatkowe świadczenia, o które ubiegały się rodziny zastępcze, jeśli tylko uznano zasadność i poprawność merytoryczną złożonego wniosku.

Rodziny zastępcze chętnie korzystały z możliwości dodatkowego wsparcia finansowego. Poniższa tabela obrazuje liczbę udzielonych świadczeń dodatkowych w okresie objętym ewaluacją.

Lp.	Forma pomocy dodatkowej	Kwota udzielonych świadczeń	
		2019 rok	2020 rok
1.	świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	3 209,30 zł	3 931 zł
2.	dofinansowanie do wypoczynku	4 043 zł	5 250 zł
3.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego	37 782 zł	29 023 zł

4.	świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.	5 800 zł	2 500 zł
5.	zatrudnienie osoby do pomocy	48 951 zł	46 417 zł

Tab. 3 – formy pomocy dodatkowej dla rodzinnej pieczy zastępczej przyznane w l. 2019- 2020

Dodatkowe programy ministerialne wspierające funkcjonowanie rodzinnych form pieczy zastępczej

Realizacja programu „Dobry start” 300+

W latach 2019 - 2020 r. stosownie do *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”* Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach realizowało przyznawanie świadczeń dla wychowanków rodzin zastępczych, spełniających kryteria zawarte w rozporządzeniu.

Poniższa tabela prezentuje liczbę wnioskodawców oraz kwotę przyznanych świadczeń w podziale na lata.

Świadczenia „Dobry start” dla rodzinnej pieczy zastępczej		
	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	39	38
Kwota wypłaconych świadczeń	11.700 zł	11.400 zł

Tab.4 – świadczenia Dobry start wypłacone w l. 2019 - 2020

W 2021 roku, na skutek zmian prawnych, zmieniły się warunki wnioskowania i wypłat świadczenia Dobry start. Powiatowe Centrum przestało być organem wypłacającym pomoc, stało się natomiast

odpowiedzialne za przygotowanie załącznika do wniosku świadczeniobiorcy, potwierdzającego dane dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.

W związku z powyższym PCPR przygotował i przekazał do wykorzystania **28** stosownych załączników. Dodatkowo, by ułatwić opiekunom zastępczym składanie wniosku, w dniu 3 sierpnia 2021 r. w siedzibie Centrum zorganizowano spotkanie z udziałem doradcy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który pomagał wnioskodawcom w procesie składania wniosku.

Dodatek wychowawczy 500+

Kolejne wsparcie dla rodzin zastępczych wypłacane w ramach programów ministerialnych to dodatek wychowawczy 500+.

Co roku wszystkie uprawnione rodziny zastępcze otrzymują świadczenie, na podstawie stosownej decyzji. Dane dotyczące wysokości wypłaconych środków w ramach dodatku w latach 2019 – 2020 wyglądają następująco:

Dodatek wychowawczy 500+		
Rok	2019 rok	2020 rok
Liczba przyznanych świadczeń	434	449
Kwota wypłaconych dodatków 500+	216 477 zł	222 715 zł

Tab. 5 – świadczenia w ramach dodatku wychowawczego 500+ w l. 2019 - 2020

CEL OGÓLNY: ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI SYSTEMU WSPIERANIA OSÓB USAMODZIELNIANYCH OPUSZCZAJĄCYCH PIECZĘ RODZINNĄ I INSTYTUCJONALNĄ

1. Zapewnienie usamodzielnianym wychowankom dostępu do kompleksowej informacji o dostępnych formach wsparcia

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej objęci są Indywidualnym programem usamodzielnienia, opracowanym przez wychowanka, przy współudziale opiekuna usamodzielnienia. Jest to ważny dokument, który określa istotne dla przyszłości wychowanka aspekty. Program pozwala na zaplanowanie drogi życiowej usamodzielnianego wychowanka, w tym planu kontynuowania nauki, zawiera również zobowiązanie wychowanka do realizacji poszczególnych etapów programu. Indywidualny plan usamodzielnienia zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, staje się podstawą do przyznania świadczeń związanych z procesem usamodzielnienia.

W latach 2019 – 2021 usamodzielnieni wychowankowie otrzymywali wsparcie ze strony pracowników PCPR w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, głównie w postaci pomocy przy sporządzaniu pism oraz pośredniczeniu w rozmowach z odpowiednimi instytucjami. Zdarzało się również, że pracownik PCPR pełnił funkcję opiekuna usamodzielnienia.

2. Podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu usamodzielnianych wychowanków

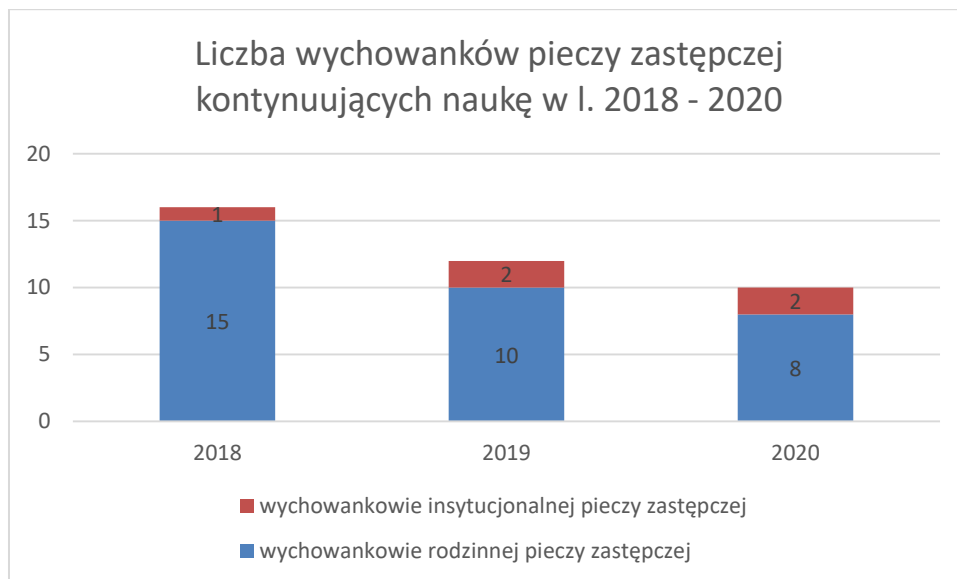
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach zaangażowało 15 wychowanków pieczy zastępczej do udziału w projekcie “Przyjazny świat” współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Europejskiego

Funduszu Społecznego. W ramach projektu wychowankowie korzystali z następującego wsparcia:

- kursy edukacyjne: kurs j. angielskiego, kurs obsługi komputera, kurs prawa jazdy;
- kursy zawodowe: kurs sekretarki/ asystentki dyrektora, kurs specjalisty ds. transportu i logistyki, kurs pielęgnacji i stylizacji paznokci, kurs prawa jazdy kat. C;
- porady indywidualne (psycholog, psychoterapeuta, radca prawny;
- wyjazdowe warsztaty kompetencji społecznych;
- warsztaty kompetencji życiowych.

3. Pomoc finansowa dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej

W latach 2018 – 2020 wychowankowie opuszczający rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą, którzy kontynuowali naukę, mogli korzystać z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w miesięcznej wysokości **566 zł** (wcześniej 526 zł). Poniższy wykres prezentuje liczbę wychowanków korzystających z tego typu pomocy. Można dostrzec tendencję spadkową w przypadku wychowanków rodzin zastępczych oraz niewielkie zmiany liczebne w przypadku wychowanków placówek.

Rys. 2 – liczba wychowanków kontynuujących naukę w I. 2018 -2020

Spadkowy trend wpisuje się niestety w ogólną tendencję związaną ze spadkiem chęci i motywacji wśród usamodzielnianej młodzieży do nabywania nowych kompetencji edukacyjnych, na rzecz porzucania szkoły i podejmowania prac zarobkowych.

Wychowankowie u progu samodzielnego życia mogą również liczyć na jednorazową pomoc na usamodzielnienie, która wypłacana jest najczęściej po zakończeniu etapu kształcenia. Wsparcie to przeznaczane jest najczęściej na polepszenie warunków mieszkaniowych (remonty, zakup wyposażenia i sprzętu AGD, modernizacja budynku) czasem też na podniesienie kwalifikacji zawodowych wychowanka (zakup komputera, opłata za kursy). W wyjątkowych przypadkach, mając na względzie dobro wychowanków i biorąc pod uwagę ich sytuację życiową, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana jeszcze w czasie kontynuowania przez nich nauki. Wychowankowie mogą ubiegać się również o pomoc na zagospodarowanie, w ramach której możliwe są wydatki związane z urządzeniem i wyposażeniem mieszkania.

W latach ubiegłych wysokość wypłaconych świadczeń wyglądała następująco:

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Wydatki na kontynuowanie nauki	90 634 zł	72.745,80 zł	59.438 zł
Wydatki na usamodzielnienie i zagospodarowanie	43 859 zł	8.674 zł	17.031 zł

Tab.6- wydatki na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w l. 2019 - 2020

I w tym wypadku ponownie zauważalny jest spadek wydatków związanych z kontynuowaniem nauki oraz wzrost w 202 roku kosztów związanych z udzielaniem pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie. Odzwierciedla to pewien trend, wg którego pełnoletni wychowankowie szybko rezygnują z kształcenia i starają się usamodzielnąć ekonomicznie.

CEL OGÓLNY: BUDOWA LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA DZIECKA I RODZINY

1. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

1) Współpraca z OPS-ami

W okresie objętym ewaluacją koordynatorzy na bieżąco współpracowali z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny przy tworzeniu **planu pomocy dziecku** oraz wymieniając informacje dotyczące sytuacji rodzinnej wychowanków pieczy zastępczej.

Ponadto brali udział w zebraniach w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, podczas których specjaliści: pedagog, kurator, dzielnicowy, asystent rodziny omawiali sytuację dzieci, również z rodzin zastępczych, wymagających dodatkowego wsparcia.

Przedstawiciele OPS-ów i asystenci rodziny pracujący z rodzicami biologicznymi zapraszani byli na posiedzenia Zespołu w sprawie oceny sytuacji dziecka.

Koordynatorzy współpracowali z asystentem i pracownikiem socjalnym na zasadzie konsultacji przy okazji m.in. urlopowań dzieci, postępowania alimentacyjnego, postępowania w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka.

Ponadto w ramach współpracy i wymiany doświadczeń Powiatowe Centrum zorganizowało w 2019 roku szkolenie dla przedstawicieli instytucji pracujących na co dzień z dzieckiem i rodziną pn. „Praca z trudnym klientem”.

2) Współpraca z instytucjami oświatowymi (szkoły, przedszkola)

Koordynatorzy współpracowali z instytucjami oświatowymi, głównie w osobach pedagogów szkolnych i wychowawców. Wszelkie spotkania z przedstawicielami oświaty odnotowywane były w kartach konsultacji, kartach czynności oraz notatkach służbowych. Spotkania dotyczyły najczęściej omówienia sytuacji szkolnej wychowanków, frekwencji, postępów w nauce, zachowania w środowisku szkolnym, pojawiających się problemach.

Koordynatorzy współpracowali również z MOS i MOW w zakresie umieszczania małoletnich, dostarczania niezbędnych informacji i dokumentacji. W latach 2018 – 2020 troje wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej przebywało w młodzieżowych ośrodkach socjoterapeutycznych.

W 2020 roku, ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju zmieniła się formuła nauczania. Pracownicy organizatora współpracujący na co dzień z rodzinami zastępczymi starali się wspierać wychowanków w procesie zdalnej nauki poprzez nawiązywanie kontaktów ze szkołami i udzielania pomocy w przekazywaniu uczniom niezbędnego sprzętu do

nauki online. Dodatkowo realizowany został projekt pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”.

W ramach projektu zakupiono dla rodzinnych form pieczy zastępczych zestawy komputerowe, urządzenia wielofunkcyjne oraz środki ochrony osobistej i środki dezynfekcyjne. Wsparcie otrzymały **33** rodziny zastępcze oraz dwa rodzinne domy dziecka, dla których zakupiono 28 laptopów, 26 urządzeń wielofunkcyjnych, 30 zestawów słuchawek z mikrofonem, 10 000 tys. maseczek, 3 550 rękawiczek i 61 l płynu dezynfekcyjnego.

Dofinansowanie projektu z UE dla Powiatu Brzezińskiego wyniosło **81 320 zł.**

3) Współpraca z sądem

Współpraca z sądem to stały element pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jej stałym elementem jest wymiana informacji oraz uczestnictwo kuratorów sądowych w posiedzeniach organizowanych przez Powiatowe Centrum przy okazji oceny sytuacji dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje w stałym kontakcie z sądem, informując go o wszelkich zmianach związanych m.in. z liczbą rodzin zastępczych, pojawieniem się kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych oraz o sposobie realizacji postanowień sądu.

Raz na kwartał do sądu przekazywany jest aktualny rejestr zastępczych rodzin zawodowych i niezawodowych funkcjonujących na terenie powiat, zawierający dane osobowe, aktualne adresy, informacje o zatrudnieniu oraz ukończonych szkoleniach.

Dodatkowo sąd informowany jest na bieżąco o sytuacji opiekuńczo – rodzinnej wychowanków, zarówno w formie pisemnej (sprawozdania) jak i ustnej (spotkania z kuratorami). PCPR wnioskuję do sądu w takich sprawach jak ograniczenie władzy rodzicielskiej, powrót dziecka do rodziny

biologicznej, zmiana rodziny zastępczej oraz opiniuje możliwość i częstotliwość kontaktów dziecka z rodzinami biologicznymi.

Poniższa tabela przedstawia liczbę i rodzaj przekazanych w latach 2019 - 2020 pism do sądu:

LP.	PISMA SKIEROWANE DO SĄDU W I. 2019 - 2020 ROKU	LICZBA
1.	Opinie na temat zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej	216
2.	Sprawozdania dotyczące całokształtu sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz sytuacji rodziny dziecka	216
3.	Rejestry rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego	9
4.	Wnioski o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka	15
5.	Pisma dot. Spraw opiekuńczo - wychowawczych	41

Tab.7 – Liczba pism przesłanych do sądu w latach 2019-2020

4) Współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną

Powiatowe Centrum ściśle współpracuje z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, głównie poprzez kierowanie wychowanków pieczy zastępczej do Poradni, celem diagnostyki. Spośród wychowanków pieczy na koniec ubiegłego roku sześć osób posiadało opinię o potrzebie dostosowania wymagań edukacyjnych, sześć osób zostało zdiagnozowanych w kierunku potrzeby kształcenia specjalnego, dwie osoby otrzymały opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zaś jeden wychowanek o odroczeniu rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego. Ponadto w roku ubiegłym, na podstawie wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, **dwóch** wychowanków pieczy przebywało w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii. Opinie i diagnozy sporządzane w ramach Poradni poszczególnym wychowankom służą jako podstawa do dalszej pracy z dzieckiem.

5) Współpraca z Ośrodkiem Adopcyjnym

Powiatowe Centrum stale współpracuje z Ośrodkiem Adopcyjnym, monitorując sytuacje osób zgłoszonych do adopcji oraz aktualizując dokumentację dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W roku ubiegłym nastąpiło wycofanie jednej zgody na adopcję przez rodzinę zastępczą, ze względu na duże przywiązanie.

Przedstawiciele Ośrodka zawsze uczestniczą w posiedzeniach Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka.

W latach 2019 - 2020 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przesłali do Archidiecezjalnego Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi 3 aktualizacje sytuacji dziecka zgłoszonego do przysposobienia w latach ubiegłych.

6) Współpraca z KPP w Brzezinach

W ramach współpracy z Komendą Powiatowej Policji w Brzezinach przedstawiciele Policji zapraszani są na niektóre posiedzenia dotyczące oceny sytuacji dzieci. Dotyczy to wychowanków zagrożonych demoralizacją, działań prewencyjnych, zagrożeń dotyczących małoletnich.

7) Współpraca z placówkami opieki zdrowotnej

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje na bieżąco z placówkami opieki zdrowotnej poprzez przekazywanie dokumentacji medycznej, pośrednictwo w umawianiu wizyt lekarskich, poszukiwanie specjalistów. W sytuacjach pozostawienia dziecka w szpitalu przez matkę, koordynator jest w stałym kontakcie z oddziałem neonatologicznym, celem monitorowania sytuacji dziecka.

Również podczas dłuższej hospitalizacji wychowanków, psycholog czy też koordynator wspierają opiekunów zastępczych, podejmują kontakt z lekarzem prowadzącym, pomagają w gromadzeniu potrzebnej dokumentacji medycznej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy współpracują z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, udzielając rodzinom koniecznych informacji dotyczących ustalenia niepełnosprawności. Na dzień 31 grudnia

2020 roku wśród 52 wychowanków pieczy zastępczej 4 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności, zaś 3 wychowanków legitymowało się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Ponadto 3 osoby spełniały kryteria do diagnozy częściowego płodowego zespołu alkoholowego FAS, 1 osoba spełniała kryteria rozpoznania syndromu FAS

Ponadto organizator rodzinnej pieczy zastępczej wspiera finansowo rodziny zastępcze w sytuacjach korzystania z komercyjnych wizyt lekarskich (przyznawanie świadczeń fakultatywnych). W roku ubiegłym dwie rodziny zastępcze oraz jeden rodzinny dom dziecka objęte zostały wsparciem psychoterapeuty w ramach projektu „Podaruj mi skrzydła”.

CEL OGÓLNY: PRACA NA RZECZ POWROTU DZIECI DO RODZINY BIOLOGICZNEJ

1. Działania zmierzające do rekonstrukcji rodziny pochodzenia

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy na bieżąco współpracowali z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny przy tworzeniu **planu pomocy dziecku** oraz wymieniając informacje dotyczące sytuacji rodzinnej wychowanków pieczy zastępczej i badając możliwości powrotu dziecka do rodziny pochodzenia. Nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy zwoływany był Zespół ds. oceny sytuacji dziecka, podczas której dokonywana była ocena dalszej zasadności pobytu wychowanka w pieczy zastępczej. W okresie sprawozdawczym zwołano łącznie **18** posiedzeń, w trakcie których sporządzono **160** ocen sytuacji dziecka.

Ponadto po upływie 18 miesięcy od momentu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, pracownik Organizatora składał wnioski do Sądu o uregulowanie sytuacji prawnej wychowanka. Wniosek ten sporządzany był na podstawie m.in. opinii właściwego OPS-u, który oceniał możliwości rodziców biologicznych w aspekcie odzyskania pełni władzy rodzicielskiej.

W latach 2019 – 2020 skierowano **18** takich wniosków.

Ponadto PCPR zaprasza przedstawicieli Ośrodka Adopcyjnego na każde posiedzenie w sprawie oceny sytuacji dziecka, by na bieżąco monitorowana była sytuacja prawna wychowanka. W sytuacji pozbawienia rodziców biologicznych władzy rodzicielskiej podczas posiedzeń zapadają rozstrzygnięcia co do ewentualnego procesu przysposobienia.

Pomoc w podtrzymywaniu więzi rodzicielskiej pomiędzy dzieckiem a rodziną biologiczną

Jednym z priorytetów w pracy z dzieckiem w pieczy zastępczej jest umożliwienie i podtrzymywanie kontaktu z rodziną pochodzenia. Praca z rodziną biologiczną odbywa się głównie na poziomie gminy, jednak pracownicy Centrum współpracują z asystentami rodzin oraz pracownikami socjalnymi działającymi w środowisku rodzin biologicznych, opracowując m.in. wspólnie plan pomocy dziecku. Rodzice biologiczni zapraszani są na spotkania dotyczące oceny sytuacji poszczególnych wychowanków, zachęcani są do utrzymywania kontaktu z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz korzystania z konsultacji psychologicznych w Centrum.

Siedziba PCPR udostępnia również pomieszczenie na organizację spotkań rodzin biologicznych z wychowankami.

II. POWIAT BRZEZIŃSKI: ANALIZA DEMOGRAFICZNO - SPOŁECZNA

1. DEMOGRAFICZNY POTRET POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

Powiat brzeziński leży w centralnej Polsce we wschodniej części województwa łódzkiego, w odległości 15 km od centrum miasta Łodzi. Zajmuje obszar **358,5 km²**, liczy ok. **32 tys. mieszkańców**. Obszar powiatu ma bardzo dogodne położenie między aglomeracją łódzką a warszawską (100 km) w ciągu dróg komunikacyjnych Łódź - Rawa Maz. - Warszawa, Stryków - Brzeziny - Koluszki - Tomaszów Mazowiecki. W odległości 6 km od miasta Brzeziny znajduje się stacja kolejowa w Koluszkach, leżąca w węźle kolejowym na trasie Warszawa - Łódź. (źródło: (www.powiat-brzeziny.eu)). Powiat tworzą 4 gminy wiejskie.

MAPA POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

Rys.3: Mapa powiatu brzezińskiego z podziałem na gminy (źródło: WWW.powiat-brzeziny.eu)

Powiat brzeziński liczy 30 648 mieszkańców, z czego 51,6% stanowią kobiety, a 48,4% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 0,5%.

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,3 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu brzezińskiego w 2050 roku wynosi 27 744, z czego 14 502 to kobiety, a 13 242 mężczyźni. Powiat brzeziński ma **ujemny** przyrost naturalny wynoszący -86. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,79 na 1000 mieszkańców powiatu brzezińskiego. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,55 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_brzezinski

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE BRZEZIŃSKIM

Poniższa diagnoza problemów społecznych, z jakimi borykają się na co dzień mieszkańcy powiatu, oparta jest głównie na danych ilościowych i jakościowych przekazywanych przez instytucje wspierające dziecko i rodzinę (oceny zasobów pomocy społecznej, gminne i powiatowe programy i strategie).

Na początek warto przyjrzeć się dominującym powodom udzielania pomocy i wsparcia z zakresu pomocy społecznej, które z dużym prawdopodobieństwem odzwierciedlają jednocześnie dominujące problemy w powiecie. Rozkład oraz kolejność problemów we wszystkich gminach jest podobny: dominuje ubóstwo, niepełnosprawność i bezrobocie.

GŁÓWNE POWODY UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA		
	2019	2020
UBÓSTWO		
GMINA BRZESZINY	67	56
GMINA ROGÓW	56	46
GMINA JEŻÓW	33	28
GMINA DMOSIN	50	57
MIASTO BRZESZINY	255	473
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
GMINA BRZESZINY	52	46
GMINA ROGÓW	26	26
GMINA JEŻÓW	36	28
GMINA DMOSIN	52	42
MIASTO BRZESZINY	166	172
BEZROBOCIE		
GMINA BRZESZINY	41	32
GMINA ROGÓW	28	28
GMINA JEŻÓW	17	14
GMINA DMOSIN	36	39
MIASTO BRZESZINY	115	128

Tab.8 – Główne powody przyznawania wsparcia z pomocy społecznej w l. 2019 – 2020 (źródło: Ocena zasobów ludzkich 2019, Ocena zasobów ludzkich 2020)

Problem ubóstwa

Według danych GUS w 2019 r. poniżej granicy skrajnego ubóstwa żyło w województwie łódzkim 3,3% mieszkańców, tj. ok. 81 tys. osób (Polska – 4,2%). Poniżej relatywnej granicy ubóstwa w 2019 r. żyło 10,0% mieszkańców województwa łódzkiego, czyli ok. 245 tys. (Polska – 13,0%). W latach 2015-2019 w Łódzkiem odnotowano znaczący spadek ubóstwa skrajnego (z 5,4% do 3,3%) oraz ubóstwa relatywnego (z 12,3% do 10,0%). Było to możliwe m.in. dzięki dużym transferom społecznym (500+ „trzynaste emerytury”).

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie brzezińskim wynosiło 3 806,53 PLN, co odpowiada 73.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

https://www.polskawliczbach.pl/powiat_brzezinski#rynek-pracy

Problem ubóstwa znajduje swoje odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających m.in. ze świadczeń z pomocy społecznej.

Na potrzeby naszej analizy warto prześledzić, jak zmieniała się w ciągu ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców w poszczególnych gminach.

LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ NA PODSTAWIE WYDANYCH DECYZJI			
	2018	2019	2020
GMINA BRZEZINY	184	149	129
GMINA ROGÓW	160	116	113

GMINA JEŻÓW	124	165	99
GMINA DMOSIN	168	146	138
MIASTO BRZESZINY	443	460	472

Tab.9 – Liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej na podstawie decyzji w
l. 2018 - 2020

Jak wynika z powyższego zestawienia aż w trzech gminach można dostrzec od 2018 roku wyraźną tendencję spadkową: dotyczy to gminy Brzeziny, gminy Rogów i gminy Dmosin. Jedynie w przypadku gminy miasto Brzeziny rysuje się niewielki coroczny wzrost liczby świadczeniobiorców. Dane te mogą świadczyć o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców powiatu.

Bezrobocie

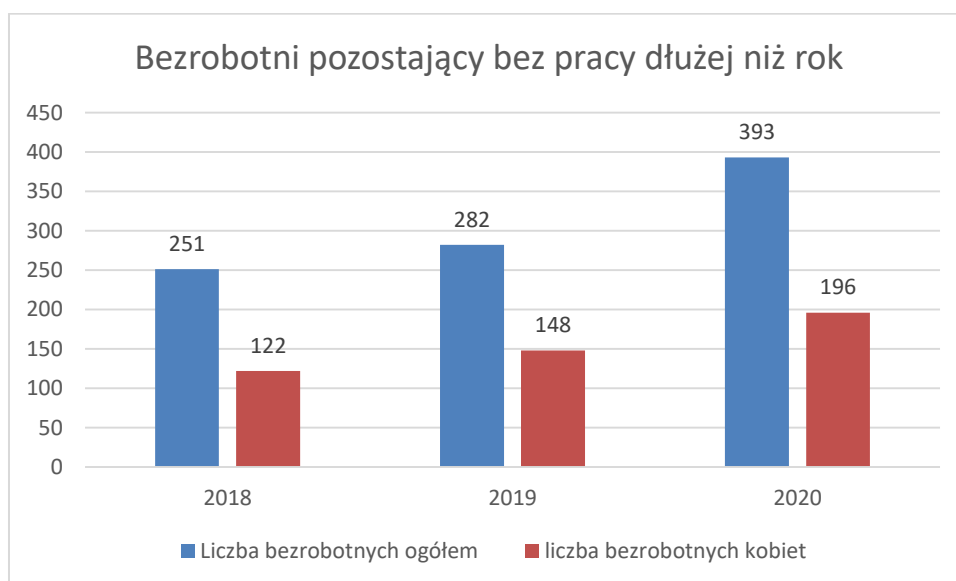
Problem ubóstwa jest ściśle powiązany ze zjawiskiem bezrobocia. Długotrwały brak pracy skutkuje zubożeniem rodziny i koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Bezrobocie rejestrowane w powiecie brzezińskim wynosiło w 2020 roku 7,5% (7,6% wśród kobiet i 7,4% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_brzezinski

	Bezrobotni w tys.	Stopa bezrobocia w %
Woj. ŁÓDZKIE	67,8	6,2
bełchatowski	2,8	5,5
kutnowski	3,4	8,2
łaski	1,5	8,0
łęczycki	1,3	6,1
łowicki	1,8	5,5
łódzki wschodni	2,0	6,6

opoczyński	2,1	6,8
pabianicki	3,3	6,8
pajęczański	1,7	8,0
piotrkowski	2,0	5,7
poddębicki	1,3	6,8
radomszczański	2,5	5,6
rawski	0,8	3,7
sieradzki	3,2	5,9
skierniewicki	0,7	4,0
tomaszowski	3,8	7,8
wieluński	2,0	6,2
wieruszowski	1,0	4,9
zduńskowolski	1,8	7,0
zgierski	4,0	6,4
brzeziński	0,9	7,5
m. Łódź	20,9	6,0
m. Piotrków Trybunalski	2,0	6,1
m. Skierniewice	1,1	6,4

Tab.10 – stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach 2020 roku (źródło: GUS)

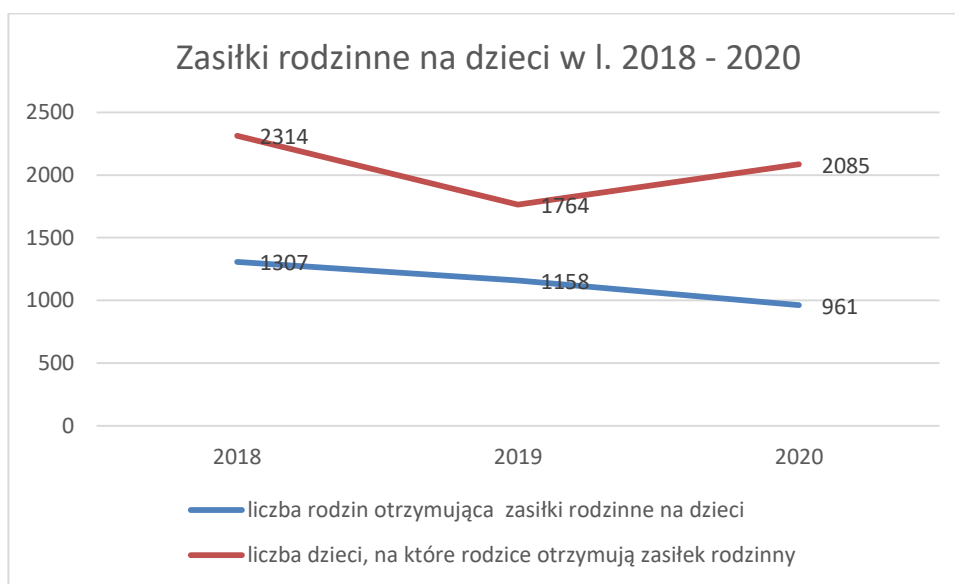
Analizując dalsze dane dotyczące liczby bezrobotnych zarejestrowanych, pozostających bez pracy dłużej niż rok można dostrzec niepokojący trend.

Jak widać z roku na rok wzrasta liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok. Wśród nich wzrastał też sukcesywnie odsetek niepracujących kobiet. Jak wynika z danych GUS rośnie również liczba kobiet dotychczas niepracujących: 2018 rok – 36, 2019 rok – 48, 2020 rok – 50. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ma na pewno przełożenie na postępujące zubożenie gospodarstw domowych oraz konieczność korzystania z pomocy społecznej

Rodziny jako beneficjenci pomocy społecznej

Środowisko rodzinne to najważniejsze środowisko wychowawcze w życiu dziecka. Wszelkie negatywne zjawiska występujące w rodzinach dotyczą przede wszystkim małoletnich. Rosnąca liczba dzieci pozbawionych właściwej opieki ze strony rodziców to główny wyznacznik tego, że rodzina jako instytucja znajduje się w kryzysie i wymaga wsparcia i pomocy. Dlatego niezbędnym dla naszej dalszej analizy jest prześledzenie jak wygląda sytuacja rodzin, będących beneficjentami pomocy społecznej.

Rys. 5 – zasiłki rodzinne na dzieci w I. 2018 - 2020

Powyższy wykres prezentuje liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych. Odnotowane w latach 2018 – 2020 wartości nie pozwalają na wskazanie jednoznacznego trendu, jednak trudno nie zauważyć zmniejszającej się z roku na rok liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych na dzieci. Wartość ta nie pozostaje jednak w korelacji do liczby dzieci, na które przyznawany jest zasiłek. W szerszej perspektywie demograficznej może to oznaczać, że choć maleje liczba nowych rodzin z dziećmi, korzystających z zasiłków, to rośnie liczba rodzin wielodzietnych, sukcesywnie korzystających z pomocy społecznej.

Kolejne dane warto przeanalizowania dotyczą liczby beneficjentów pomocy społecznej, korzystających ze wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ten parametr jest szczególnie istotny w aspekcie planowania przyszłych potrzeb w obszarze zabezpieczenia miejsc w pieczy zastępczej.

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba rodzin, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc	425	283	289

Tab. 11 – liczba rodzin, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc w l. 2018 - 2020

Jak wynika z powyższej tabeli, w tym obszarze również można dostrzec pozytywną tendencję malejącą. Trzeba jednak mieć na względzie, że od kilku lat powiat brzeziński odnotowuje spadek liczby mieszkańców, co automatycznie przekładać się może na zmniejszenie liczby klientów pomocy społecznej.

System pieczy zastępczej to zespół działań, który zaczyna być realizowany w momencie, gdy prowadzona dotychczas praca w środowisku rodziny pochodzenia, na poziomie gmin, nie przynosi rezultatów. Dlatego tak istotne

są wszelkie informacje na temat środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których przebywają osoby małoletnie. Z naszych doświadczeń wynika, że dużą bolączką systemu pomocy społecznej jest niewielka w stosunku do potrzeb, liczba asystentów rodziny. W 2018 roku w powiecie brzezińskim pracowało **9** asystentów rodziny, w 2019 roku – **7**, w 2020 roku – **6**. Natomiast liczba rodzin pozostających pod opieką asystentów wyglądała następująco:

- 2018 rok: 24 rodziny
- 2019 rok: 26 rodzin
- 2020 rok: 22 rodziny.

Na podstawie powyższych danych trudno wskazać korelację między liczbą asystentów i rodzin wymagających tego typu wsparcia. Szczególnie widoczne jest to na przykładzie roku 2019, kiedy to mimo wzrostu rodzin korzystających z pomocy asystenta, zmalało ogólne zatrudnienie tej grupy osób.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Brzezinach wynika, że liczba rodzin, w których nastąpiła ingerencja sądu w przedmiocie władzy rodzicielskiej wynosiła odpowiednio:

- W 2019 roku: 60
- W 2020 roku: 80.

Wzrost w ciągu roku aż o 20 rodzin to niepokojące zjawisko, które może nie być dobrym prognostykiem w aspekcie rozwoju systemu pieczy zastępczej.

Natomiast stała pozostaje liczba posiedzeń wykonawczych dotyczących sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej: średnio 36 posiedzeń rocznie.

Lp.	Rok	Liczba posiedzeń wykonawczych
1.	2016	35
2.	2017	37

3.	2018	36
	2019	20
	2020	23

Tab.11 – liczba posiedzeń wykonawczych w latach 2016 -2018

Problem przemocy i uzależnień w rodzinie

Na rozpad rodziny składa się wiele czynników, z których dominującym jest zazwyczaj problem alkoholowy oraz występowanie przemocy fizycznej i psychicznej.

Problem przemocy oraz uzależnień w rodzinie dotyka duży odsetek rodzin, stanowiąc jedną z głównych przyczyn objęcia rodziny wsparciem społecznym. Na początek warto przeanalizować dane dotyczące całego kraju, związane z liczebnością zjawiska przemocy pod postacią znęcania się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną.

SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE BRZEZIŃSKIM W LATACH 2013 - 2019							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną (Artykuł 207 KK)	22461	23215	19237	19615	21163	20572	22089
Kobiety	17535	18410	15219	15644	16905	16434	17456
do 16 lat	2	5	89	1198	1438	1434	1539
17-20 lat	1	1	41	635	703	673	662
21-24 lata	.	2	44	618	682	686	643
25-29 lat	2	4	75	910	1086	1062	1165
30-49 lat	11	16	392	5749	6694	6440	6915
50 lat i więcej	6	12	365	5454	6296	6129	6532
nieznany/nieustalony	17513	18370	14213	1080	6	10	.
Mężczyźni	4404	4575	3860	3955	4252	4134	4613
do 16 lat	6	2	104	1365	1593	1581	1780
17-20 lat	.	.	26	357	409	373	374
21-24 lata	.	2	13	230	235	218	232

25-29 lat	.	.	22	169	185	194	195
30-49 lat	1	.	42	505	561	529	628
50 lat i więcej	1	2	67	1035	1267	1237	1404
nieznany/nieustalony	4396	4569	3586	294	2	2	.
Płeć nieznana	522	230	158	16	6	4	20
do 16 lat	.	.	1	5	6	4	19
17-20 lat	.	.	.	.	.	.	.
21-24 lata	.	.	.	.	.	.	.
25-29 lat	.	.	.	.	.	.	.
30-49 lat	.	.	.	1	.	.	.
50 lat i więcej	.	.	.	.	.	.	1
nieznany/nieustalony	522	230	157	10	.	.	.

SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE BRZEZIŃSKIM W LATACH 2013 – 2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną (Artykuł 207 KK)	22461	23215	19237	19615	21163	20572	22089
Kobiety	17535	18410	15219	15644	16905	16434	17456
do 16 lat	2	5	89	1198	1438	1434	1539
17-20 lat	1	1	41	635	703	673	662
21-24 lata	.	2	44	618	682	686	643
25-29 lat	2	4	75	910	1086	1062	1165
30-49 lat	11	16	392	5749	6694	6440	6915
50 lat i więcej	6	12	365	5454	6296	6129	6532
nieznany/nieustalony	17513	18370	14213	1080	6	10	.
Mężczyźni	4404	4575	3860	3955	4252	4134	4613
do 16 lat	6	2	104	1365	1593	1581	1780
17-20 lat	.	.	26	357	409	373	374
21-24 lata	.	2	13	230	235	218	232
25-29 lat	.	.	22	169	185	194	195
30-49 lat	1	.	42	505	561	529	628
50 lat i więcej	1	2	67	1035	1267	1237	1404
nieznany/nieustalony	4396	4569	3586	294	2	2	.
Płeć nieznana	522	230	158	16	6	4	20
do 16 lat	.	.	1	5	6	4	19
17-20 lat	.	.	.	.	.	.	.
21-24 lata	.	.	.	.	.	.	.
25-29 lat	.	.	.	.	.	.	.
30-49 lat	.	.	.	1	.	.	.

50 lat i więcej	.	.	.	.	.	.	1
nieznany/nieustalony	522	230	157	10	.	.	.

Tab. 13 – Skala zjawiska przemocy w powiecie brzezińskim w l. 2013 - 2019

Jak wynika z poniżej zaprezentowanych danych ogólna liczba ofiar przemocy domowej w latach 2013 – 2019 ulegała licznym wahanom. Najniższa wartość przypadła na lata 2015 – 2016, natomiast rok 2019 zanotował znaczny wzrost przypadków, w porównaniu z ubiegłymi latami. Wśród ofiar przemocy przeważają kobiety, ich liczba rokrocznie przekracza liczbę mężczyzn prawie czterokrotnie.

Również dane z lokalnych OPS-ów nie napawają optymizmem. Statystyki z lat 2018 – 2020 wskazują na rosnącą liczbę rodzin korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej na skutek przemocy w rodzinie. Nieznacznie zmalała natomiast liczba beneficjentów szukających wsparcia ze względu na problem alkoholowy.

Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg. powodów:				
Lata		2018	2019	2020
1.	Przemoc w rodzinie	7	10	14
2.	Alkoholizm	75	65	64
3.	Narkomania	5	1	1

Tab. 14 – Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc w l. 2018 - 2020

W kwestii przemocy domowej równie pesymistycznie przedstawiają się dane z Komendy Powiatowej Policji w Brzezinach. Wynika z nich, że w 2020 roku brzezińscy policjanci przeprowadzili łącznie **485** interwencji domowych, w tym 26 związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Ponadto dane te potwierdzają wcześniejsze wnioski, że w przeważającej większości ofiarami przemocy domowej są kobiety, zaś sprawcami mężczyźni.

Często zachowania przemocowe idą w parze z nadużywaniem alkoholu. W roku ubiegłym policjanci odnotowali 2 sprawców przemocy domowej nadużywających alkoholu.

Problem alkoholowy

Jak wynika z danych zawartych w opracowaniu *„Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce i samorządach gminnych w 2020 roku”* województwo łódzkie jest na **7** miejscu wśród pozostałych 15 województw jeśli chodzi o wartość spożytego alkoholu w 2020 r.

Analizując informacje i dane zawarte w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych trudno wskazać dominujące trendy, mogące świadczyć o zwiększaniu się czy też zmniejszaniu skali problemu. Na terenach każdej z gmin powiatu funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której działalność polega m.in. na profilaktycznej działalności informacyjno – edukacyjnej oraz zwiększaniu dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Jako przykład posłużyć może gmina Rogów, gdzie w roku ubiegłym Komisja zorganizowała 5 posiedzeń, podczas których wezwano 16 osób na rozmowę motywująco - interwencyjną. Ponadto 13 osób skierowano na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, oraz złożono 8 wniosków do sądu o zobowiązanie poddania się leczeniu odwykowemu. (źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2020)

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opierają często swoje działania o przeprowadzone diagnozy, będące interesującym źródłem na temat problemu uzależnień w naszym powiecie. Taka diagnoza sporządzona w oparciu o przeprowadzone wcześniej badanie, powstała m.in. na terenie gminy Dmosin. Jak wynika z opracowania *„Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Dmosin w 2020 roku”*, będącego podsumowaniem badania, problem alkoholowy jest istotny, gdyż znaczny

odsetek mieszkańców gminy (80,00%) spożywa alkohol. Jednakże większość pije okazjonalnie, czyli kilka razy w roku (29,00%), natomiast aż 5,00% codziennie.

3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I LUDZKIE W ASPEKCIE POMOCY DZIECKU I RODZINIE W POWIECIE BRZEZIŃSKIM

Na terenie powiatu brzezińskiego funkcjonują następujące instytucje i organizacje, których działanie związane jest z wspieraniem rodziny:

Nazwa instytucji, placówki, organizacji pozarządowej	Aspekty działalności skierowane na pracę z rodziną i dzieckiem
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej
Ośrodki Pomocy Społecznej (gminne i miejski)	Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania – wspieranie rodziny w środowisku
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne
Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich	Postępowanie sądowe w sprawach rodziny i nieletnich
Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom”.	Zabezpieczanie potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

Koło Brzezińskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	Pomoc osobom bezdomnym i ubogim
Stowarzyszenie Abstynenckiego Klubu Wzajemnej Pomocy „Viola”	Pomoc osobom dotkniętym problemem uzależnienia od alkoholu
Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Brzezinach	Usługi opiekuńcze, dofinansowanie do wypoczynku i obiadów dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej, wsparcie rzeczowe
Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Brzezińskiej	Wsparcie i pomoc rzeczowa dla rodzin w trudnej sytuacji życiowej
Świetlica Środowiskowo – Tereapeutyczna “Świetlik”	Wsparcie edukacyjne i społeczne dla dzieci z rodzin w trudnej sytuacji życiowej
Środowiskowy Dom Samopomocy	Wsparcie środowiskowe osób samotnych, w podeszłym wieku, z niepełnosprawnościami
Brzezińskie Centrum Usług Społecznych	Wsparcie funkcjonowania osób niesamodzielnych z ternu powiatu

Tab.15 – zasoby instytucjonalne i ludzkie w aspekcie pomocy dziecku i rodzinie

III. KONDYCJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO NA TERENIE POWIATU BRZEZIŃSKIEGO

1. PIECZA ZASTĘPCZA W POLSCE – KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA

Zanim dokonana zostanie charakterystyka pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim warto przyrzeć się, jak kształtują się główne trendy w tym obszarze w skali całego kraju. Za główne źródło informacji posłuży publikacja Głównego Urzędu Statystycznego „*Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2019 roku*”.

Autorzy pracy wskazują na zauważalny od kilku lat proces powolnego, lecz systematycznego zwiększania udziału rodzinnej pieczy zastępczej w sprawowaniu pieczy. Jest to tendencja pozytywna, wpisująca się w nurt odchodzenia od pieczy instytucjonalnej.

Rodzinna piecza zastępcza w Polsce

Na koniec 2019 roku ogółem funkcjonowało **36,672** rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym 36.006 tys. rodzin zastępczych oraz 666 rodzinnych domów dziecka.

Rys. 6 – Rodzinna piecza zastępcza wg typu w 2019 roku

Wśród nich:

- 11.868 funkcjonuje na wsi
- 16.482 to osoby samotne.

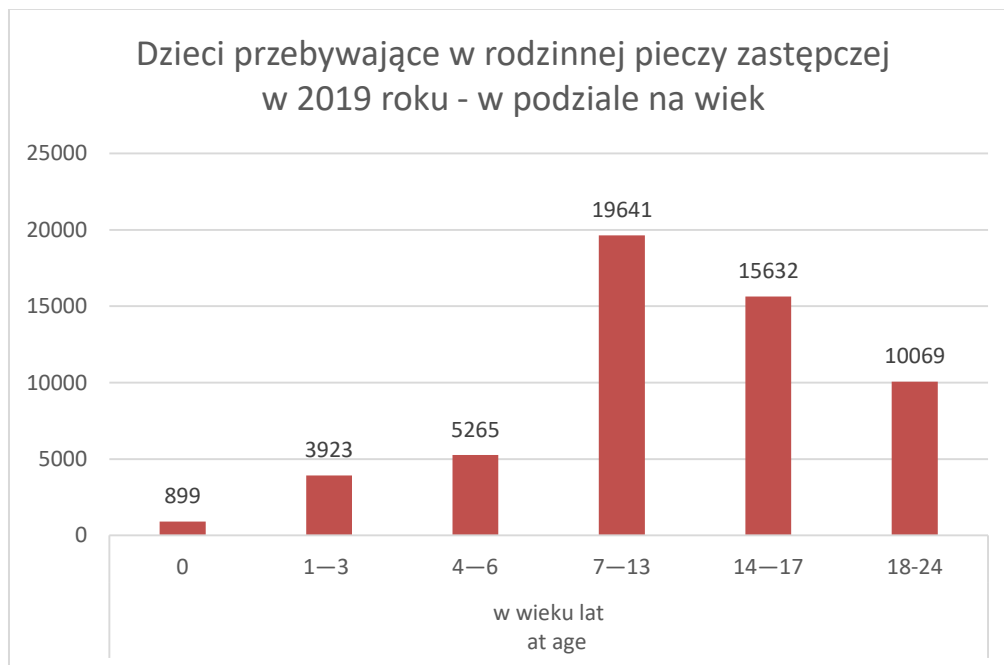
Wśród rodzinnych form pieczy dominują rodziny zastępcze z jednym dzieckiem (26.267), zaś najmniej liczebna grupa to rodzinne formy pieczy zastępczej z siedmiorgiem dzieci (146).

W rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku przebywało **45 360** wychowanków (stan na 31.12.2019). Jest to nieco większa liczba niż w roku 2018. Największa liczba dzieci umieszczona była w rodzinach zastępczych spokrewnionych, w dalszej kolejności w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz zawodowych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodzinna piecza zastępcza		Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej do 18 roku życia	
	2018	2019	2018	2019
OGÓŁEM	37 091	36 672	45 108	45 360
Rodziny zastępcze	36 478	36 006	41 458	41 246
Spokrewnione	23 453	23 148	24 197	23 921
Niezawodowe	10 903	10 722	11 248	11 052
Zawodowe	1 409	1 439	4 098	4 294
Zawodowe specjalistyczne	245	251	449	448
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	468	446	1 466	1 531
Rodzinne domy dziecka	613	666	3 650	4 114

Tab. 16 – Stan rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 r.

Warto przyrzeć się również statystykom dotyczącym struktury wiekowej dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

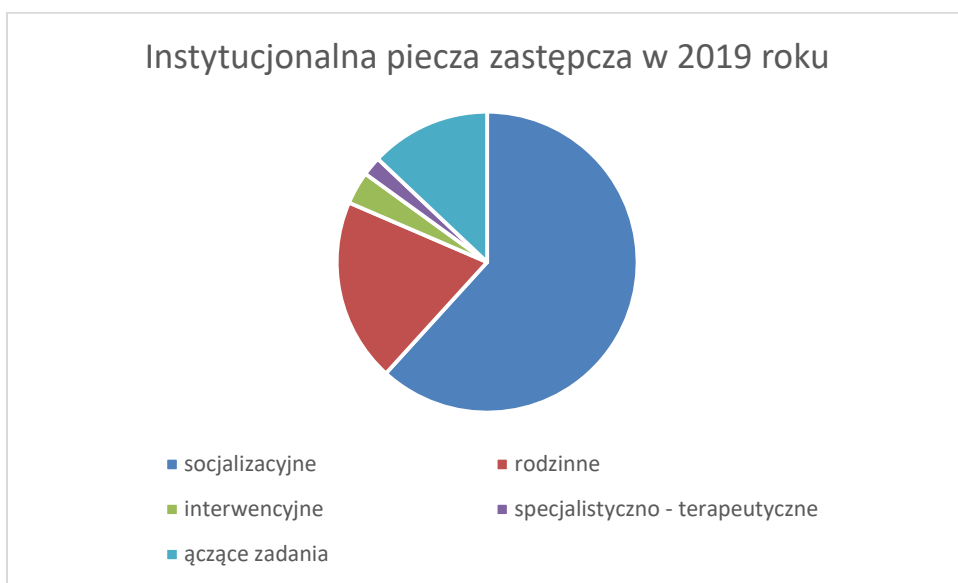
Rys. 7 – Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej w 2019 roku

Jak wynika z powyższego wykresu dominująca grupa wychowanków to dzieci w wieku 7 – 13 lat. Druga co do liczebności grupa obejmuje osoby w wieku 14 – 17 lat. Wydaje się więc, że przełomowym momentem, w którym dochodzi do zabrania dziecka z domu rodzinnego jest wiek szkolny aż do okresu wczesnej dojrzałości. Prawdopodobnie wtedy następuje intensyfikacja problemów w rodzinie pochodzenia, która znajduje przełożenie na niewłaściwe funkcjonowanie dziecka w systemie szkoły, co z kolei alarmuje określone służby społeczne.

Instytucjonalna piecza zastępcza w Polsce

W 2019 roku w Polsce funkcjonowało **1166** placówek opiekuńczo – wychowawczych, **10** Regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych oraz **2** Interwencyjne ośrodki preadopcyjne. W województwie łódzkim

funkcjonowało 68 placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz jeden interwencyjny ośrodek preadopcyjny (stan na 31.12.2019). Na poniższym rysunku przedstawiono typologię dotyczącą placówek opiekuńczo – wychowawczych. Wynika z niej, że większość z nich stanowią placówki typu socjalizacyjnego, w następnej kolejności pojawiają się placówki typu rodzinnego oraz placówki łączące zadania.

Rys. 8 – Instytucjonalna piecza zastępcza w 2019 roku

We wszystkich placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało **16.668** wychowanków, w tym w województwie łódzkim – 1123 (dziewczeta – 533, chłopcy – 590).

Wśród wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej dominowały osoby w wieku 14 – 17 lat. Nadal jednak znacząca liczba podopiecznych placówek to dzieci w wieku poniżej 10 roku życia.

Rys.9 – wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych w 2019 roku

2. SYTUACJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO W ŚWIELE ZAPISÓW USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Jak wynika z obowiązującego stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W powiecie brzezińskim Zarządzeniem Starosty Brzezińskiego Nr 15 z dnia 21 grudnia 2011r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1)** prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2)** kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3)** organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4)** zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 5)** zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 6)** organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 7)** współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 8)** prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9)** zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

- 10) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 11) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 12) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 13) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 15) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 16) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Ustawa o pieczy zastępczej wprowadziła nową funkcję – **koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej**. Jak stanowi art. 79 ust. 3 ustawy, praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie może być

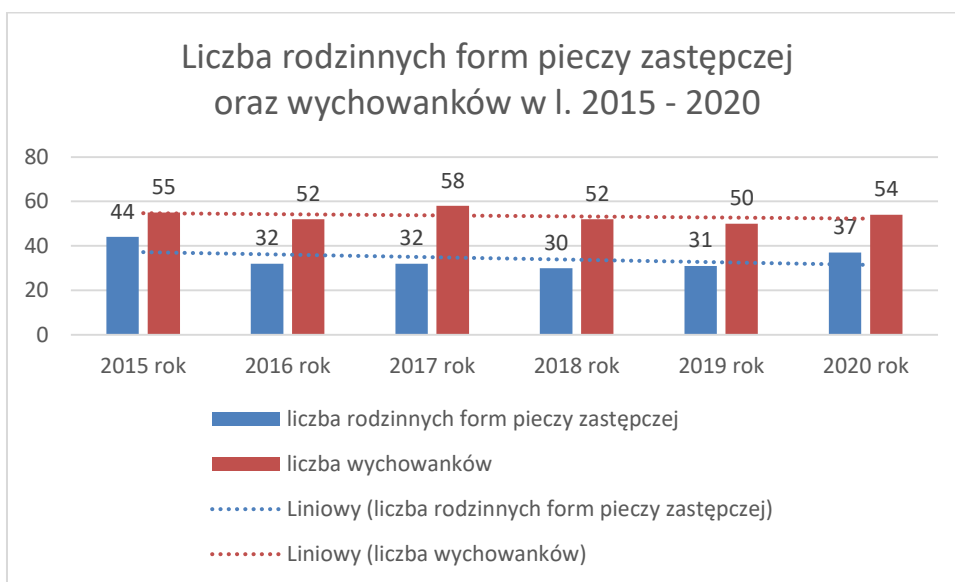
łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego. Ponadto, zgodnie z art. 79 ust. 4 koordynator nie może prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat. Nie może także pracować z więcej niż trzydziestoma rodzinami. Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koncepcja systemu rodzinnej pieczy zastępczej zakłada współpracę instytucji powiatowych i gminnych. Głównym pomostem łączącym te dwa szczeble jest funkcja **asystenta rodziny**.

3. TYPOLOGIA, STRUKTURA I LICZEBNOŚĆ RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Analizując dane dotyczące liczebności rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie powiatu w ciągu ostatnich 5 lat, trudno wskazać dominujący trend. Liczba rodzin zastępczych podlega licznym wahaniom, przybierając średnią wartość **34** rodzin rocznie. Podobnie nie sposób wyznaczyć dominującej tendencji w obszarze liczby wychowanków, która wahała się od wartości 50 do 58.

Rys. 10 – liczba rodzinnych form pieczy zastępczej i wychowanków w latach 2015 – 2020 (stan na ostatni dzień danego roku)

Dlatego warto prześledzić dodatkowo jak kształtowała się liczba rodzinnych form pieczy zastępczej na przestrzeni ostatnich trzech lat, różnicując poszczególne typy oraz, biorąc pod uwagę okres całego roku.

	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2018 ROKU	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2019 ROKU	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2020 ROKU

Rodziny zastępcze ogółem: w tym:	30	32	38
spokrewnione	16	16	20
niezawodowe	11	13	15
zawodowe	1	1	1
Rodzinny dom dziecka	2	2	2

Tab.17 – Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej w l. 2018 -2020

Jak wynika z powyższego zestawienia każdego roku dominują liczebnie rodziny zastępcze spokrewnione, choć z roku na rok jest ich coraz mniej. Odwrotny trend „dotyka” rodziny zastępcze niezawodowe. Od kilku lat stała jest natomiast liczba rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka.

	LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2018 ROKU	LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2019 ROKU	LICZBA WYCHOWANKÓW W RODZINACH W 2020 ROKU
Rodziny zastępcze ogółem: w tym:	52	54	58
spokrewnione	22	22	25
niezawodowe	14	16	17
zawodowe	3	3	3
Rodzinny dom dziecka	13	13	13

Tab.18 – Liczba wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej w l.2018 -2020

W przypadku liczby wychowanków, którzy przebywali w formach rodzinnej pieczy zastępczej w okresie ubiegłych trzech lat, wyraźnie zarysowuje się tendencja rosnąca w obszarze podopiecznych rodzin zastępczych

spokrewnionych i niezawodowych. Stała pozostaje natomiast liczba wychowanków w zawodowej rodzinie zastępczej oraz rodzinnych domach dziecka. W tych ostatnich formach, mimo dużej rotacji wychowanków w przeciągu kolejnych lat, bilans przyjsć i odejsć wydaje się równoważyć.

Ruch rodzin zastępczych w latach 2018 - 2020

W ciągu ostatnich trzech lat powołano **11** nowych rodzin zastępczych: wśród nich aż 6 rodzin niezawodowych i 5 rodzin spokrewnionych. Nie udało się niestety pozyskać kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, co stanowi jeden z głównych celów naszej polityki w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej.

	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2018 ROKU	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2019 ROKU	LICZBA NOWOPOWSTAŁYCH RODZINNYCH FORM PIECZY W 2020 ROKU
Rodzinne formy pieczy ogółem w tym:	2	3	6
spokrewnione	0	1	4
niezawodowe	2	2	2
zawodowe	0	0	0
Rodzinny dom dziecka	0	0	0

Tab.19 – Liczba nowopowstałych rodzin w l.2018-2020

Ruch rodzin to również formy pieczy, które ulegają rozwiązaniu. Dzieje się tak najczęściej w sposób naturalny, w przypadku usamodzielnienia się wychowanka i opuszczenia przez niego dotychczasowej pieczy. Czasem jednak, jak miało to miejsce w 2018 roku w przypadku dwóch rodzin

zastępczych zawodowych, rodziny na skutek różnych okoliczności życiowych decydują się na zaprzestanie pełnienia swojej funkcji.

	LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2018 ROKU	LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2019 ROKU	LICZBA ROZWIĄZANYCH RODZIN W 2020 ROKU
Rodzinne formy pieczy ogółem w tym:	4	1	2
spokrewnione	2	1	2
niezawodowe	0	0	0
zawodowe	2	0	0
Rodzinny dom dziecka	0	0	0

Tab.20 – Liczba rozwiązanych rodzin w l. 2018 -2020

IV. PERSPEKTYWY I MOŻLIWOŚCI FUNKCJONUJĄCEGO SYSTEMU WSPARCIA I ROZWOJU RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO – ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to narzędzie służące do wewnętrznej analizy niniejszego Programu w celu zoptymalizowania strategii rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji badanego przedmiotu i jej perspektyw, a wraz

z tym najlepszej strategii postępowania. W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT jako narzędzie do rozpoznania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w powiecie brzezińskim

1. SŁABE STRONY:

- Mała liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej
- Sztywne schematy opiekuńczo - wychowawcze wśród opiekunów zastępczych (niechęć do przyjmowania sugestii z zewnątrz, brak analizy stosowanych metod wychowawczych, powielanie schematów rodzicielskich)
- Niechęć do podnoszenia swoich kompetencji wychowawczych wśród opiekunów zastępczych.
- Niska świadomość społeczna dotycząca problematyki pieczy zastępczej (negatywny obraz rodzin zastępczych jako świadczeniobiorców czy też środowisk dysfunkcyjnych)
- Brak lub niewielka efektywność pracy z rodzinami biologicznymi.
- Długi okres pobytu wychowanków w pieczy zastępczej mimo założenia tymczasowości tej formy opieki.
- Niewielka liczba wychowanków pieczy powracających do rodziny biologicznej
- Rosnąca liczba problemów opiekuńczo – wychowawczych głównie w rodzinach zastępczych spokrewnionych.
- Rosnąca liczba wychowanków pieczy zastępczej ze zdiagnozowanym syndromem FASD, mających problemy z nauką, wymagających specjalistycznej terapii.
- Problemy z życiowym usamodzielnieniem się wychowanków pieczy zastępczej (brak motywacji do zdobywania wiedzy i kwalifikacji;

wyuczona bezradność, powielanie negatywnych wzorców z domu rodzinnego)

1. MOCNE STRONY:

- Objęcie opieką koordynatorów rodzinnej pieczy wszystkie formy rodzinnej pieczy zastępczej.
- Świadczenie poradnictwa psychologicznego, socjalnego, prawnego i pedagogicznego w ramach PCPR.
- Możliwości skorzystania ze wsparcia specjalistów poza Centrum (Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Wczesne Wspomaganie Rozwoju).
- Możliwość skorzystania z grup wsparcia oraz pomocy wolontariuszy.
- Możliwość udziału opiekunów zastępczych i wychowanków w projektach realizowanych ze środków unijnych czy programach
- Wsparcie finansowe obligatoryjne i fakultatywne dla rodzinnych form zastępczych.
- Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

3. SZANSE

- Możliwość utworzenia nowych form rodzinnej pieczy zastępczej
- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej tematyki rodzicielstwa zastępczego
- Zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do pieczy instytucjonalnej
- Przygotowanie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do samodzielnego życia, podjęcia pracy, gospodarowania budżetem domowym
- Utworzenie placówki wsparcia dziennego

4. ZAGROŻENIA

- Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej

- Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych
- Brak współpracy ze strony rodzin biologicznych
- Niechęć, brak elastyczności i chęci do zmian u opiekunów zastępczych
- Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka
- Brak współpracy ze strony usamodzielnianych wychowanków
- Brak wykwalifikowanej kadry specjalistów (psychoterapeuta, psychiatry dziecięcy)

5. WNIOSKI

Sytuacja w obszarze pieczy zastępczej na terenie powiatu brzezińskiego jest stabilna. Utrzymująca się od pewnego czasu podobna ilość rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka zabezpiecza bieżące potrzeby w zakresie zapewniania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy. W latach ubiegłych udało się realizować bez zbędnej zwłoki postanowienia sadu o umieszczeniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Mimo tego nadal prowadzone są działania w kierunku pozyskiwania nowych rodzin zastępczych, gdyż sytuacja w obszarze rodzin dysfunkcyjnych jest bardzo dynamiczna i nie da się przewidzieć przyszłych potrzeb w zakresie zabezpieczenia miejsc dla dzieci. Prowadząc kampanie promujące rodzicielstwo zastępcze skupiamy się na poszukiwaniach kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Chcielibyśmy również pozyskać chętne osoby do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Tego typu forma pieczy zabezpiecza jednocześnie aż 8 wolnych miejsc, co jest niesłychanie przydatne w przypadku konieczności umieszczenia wieloosobowych rodzeństw.

W codziennej pracy w obszarze pieczy zastępczej skupiamy się przede wszystkim na jak najlepszym wsparciu funkcjonujących dotychczas

rodzinnych form pieczy. Staramy się poszukiwać wciąż nowych sposobów aktywizacji opiekunów zastępczych, wypróbowujemy różne formy komunikacji, tak by udało się utrzymywać stały kontakt z każdym z nich. Koordynatorzy rodzinnej pieczy pracujący na co dzień z rodzinami muszą uczyć się elastycznego podejścia, gdyż każda rodzina jest inna i wymaga indywidualnego podejścia. Nie sposób więc wypracować jednego stylu współpracy. Cały czas uczymy się od siebie nawzajem, czerpiemy też inspirację z sąsiednich powiatów. Spoglądając w przeszłość dostrzegamy zmiany w sposobie funkcjonowania rodzin zastępczych: coraz więcej opiekunów posiada wiedzę na temat możliwości poszukiwania pomocy i wsparcia dla wychowanków. Coraz chętniej i liczniej korzystają z możliwości diagnozowania i opiniowania dziecka oraz wspomagania jego rozwoju. Jest to tym bardziej istotne, że zwiększa się również liczba wychowanków dotkniętych różnego rodzaju dysfunkcjami rozwojowymi. Dzięki wiedzy i świadomości rodzin zastępczych powszechne staje się już diagnozowanie wychowanków w kierunku syndromu FASD, by móc właściwie zaplanować terapię i pracę z dzieckiem. Naszym zadaniem jest towarzyszenie rodzinom w tym procesie oraz wspieranie pracą naszych specjalistów.

Obecnie jednym z naszych celów jest również utworzenie placówki wsparcia dziennego, by móc aktywizować społecznie nie tylko naszych bezpośrednich podopiecznych, ale i wspierać dzieci ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, tak by nie trafiły w przyszłości do systemu pieczy zastępczej.

V. PLANOWANE DZIAŁANIA DO REALIZACJI W ZAKRESIE PIELĘCZY ZASTĘPCZEJ

Biorąc pod uwagę nakreśloną powyżej diagnozę problemów społecznych występujących w powiecie brzezińskim oraz mając na względzie dominujące trendy społeczne w obszarze rodziny oraz rodzinnej pieczy zastępczej sformułować należy główne cele wyznaczające kierunek działań na przyszłe trzy lata.

1. CEL NADRZĘDNY, CELE OGÓLNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

CEL NADRZĘDNY: Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej

CELE OGÓLNE	
I.	Rozwój i wsparcie systemu rodzinnej pieczy zastępczej
Cele szczegółowe:	
1.	Promocja rodzinnych form opieki na dzieckiem
2.	Pozyskanie i kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze i RDD
3.	Ewaluacja i diagnoza obecnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej celem lepszego rozpoznania potrzeb w tym obszarze
4.	Zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności finansowej poprzez terminowe przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych
5.	Wspieranie merytoryczne istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej poprzez organizację szkoleń, grup wsparcia, powoływania rodzin pomocowych, rozwój wolontariatu

6.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego skierowanego do rodzinnych form pieczy zastępczej
7.	Aktywizacja i integracja rodzin zastępczych: projekty, imprezy, pikniki rodzinne
8.	Doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej w celu poprawy jakości pracy na rzecz rodziny i dziecka
9.	Rozwój placówek wsparcia dziennego
II.	Kompleksowe działania na rzecz wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe:	
1.	Diagnoza potrzeb i możliwości wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w kierunku optymalizacji udzielanego wsparcia
2.	Współpraca międzyinstytucjonalna w kierunku powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub uregulowania sytuacji prawnej dziecka w kierunku przysposobienia
3.	Aktywizacja i integracja społeczna wychowanków
4.	Rozwój specjalistycznego wsparcia (m.in. pedagog, psycholog, terapeuta)
III.	Usprawnienie systemu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej
Cele szczegółowe:	
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe wychowanków
2.	Edukacja i aktywizacja społeczna usamodzielnianych wychowanków m.in. poprzez udział w projektach unijnych
3.	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym (warsztaty, spotkania szkoleniowe, konsultacje z psychologiem, dystrybucja

	informatorów i poradników o tematyce związanej z procesem usamodzielnienia)
IV.	Skuteczna współpraca wszystkich uczestników systemu wsparcia dziecka i rodziny
Cele szczegółowe:	
1.	Opracowanie bazy danych o instytucjach i organizacjach działających w obszarze wsparcia dzieci i rodzin zastępczych
2.	Prowadzenie konsultacji, wymiana informacji i doświadczeń z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka

2. GŁÓWNE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele szczegółowe

- **Działania do realizacji**
- **Wskaźniki dotyczące realizowanego działania**
- **Podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań**
- **Termin realizacji**
- **Spodziewane efekty**

Cel szczegółowy	Działania do realizacji	Wskaźniki dotyczące realizowanego zadania	Podmiot	Termin realizacji	Spodziewane efekty
I. CEL GŁÓWNY: ROZWÓJ I WSPARCIE RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ					
1. Promocja rodzinnych form opieki nad dzieckiem	Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, Organizowanie akcji informacyjnych,	Liczba artykułów w prasie Liczba sporządzonych ulotek i broszur Liczba zorganizowanych imprez	PCPR	Działanie ciągłe w okresie realizacji programu 2022 - 2024	Wzrost świadomości społecznej dotyczącej pieczy zastępczej Zgłaszanie się kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych

	imprez i pikników promujących rodzicielstwo zastępcze Realizacja projektów promujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba uczestników imprez Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów			Popularyzacja tematyki rodzicielstwa zastępczego Integracja lokalnego środowiska skupionego wokół rodzicielstwa zastępczego
2. Pozyskanie i kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze	Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin	Liczba pozyskanych kandydatów	PCPR	Termin działania zależny od potrzeb szkoleniowych	Pozyskanie nowych rodzin zastępczych

	zastępczych i RDD Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i RDD	Liczba przeszkolonych kandydatów		konkretnych kandydatów.	Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia RDD
3. Ewaluacja i diagnoza dotychczas funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej celem lepszego rozpoznania potrzeb w tym obszarze	Dokonywanie ocen rodzinnych form pieczy zastępczej Bieżący monitoring funkcjonowania rodzin	Liczba dokonanych ocen Dokumentacja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR	2022 – 2024 Stosownie do terminów ocen rodziny wskazanych w ustawie o wripz.	Poznanie słabych i mocnych stron rodzin zastępczych Poprawa jakości pracy z rodzinami

	Dalsze wspieranie rodzin opieką koordynatora Sprawozdawczość	Coroczne sprawozdania z realizacji zadań PCPR oraz realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych		Działanie ciągłe. Raz w roku.	Zmniejszenie ilości sytuacji problemowych występujących w rodzinach zastępczych
4. Zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności finansowej poprzez terminowe przyznawanie	Przyznawanie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych oraz prowadzących RDD	Listy wypłat Wnioski Decyzje	PCPR	2022 – 2024 Comiesięczne wypłaty pomocy pieniężnej, stosownie do wydanych decyzji	Zapewnienie stabilności finansowej rodzinnym formom pieczy zastępczej

świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych	Informowanie o możliwościach ubiegania się o świadczenia fakultatywne Terminowa wyplata świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych			Każdorazowo w sytuacji pojawienia się konkretnych potrzeb oraz sezonowo w okresie wakacyjnym.	
5. Wsparcie merytoryczne istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej poprzez	Dalsza organizacja grup wsparcia dla rodzin zastępczych	Liczba zorganizowanych spotkań	PCPR	2022 – 2024 spotkania raz w mcu	Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej

organizację szkoleń, grup wsparcia, rodziny pomocowe, rozwój wolontariatu	Zwiększenie dostępu osób sprawujących pieczę zastępczą do usług specjalistycznego poradnictwa	Liczba osób korzystających z poradnictwa		Harmonogram wsparcia zależny od indywidualnej dyspozycyjności konkretnych specjalistów. Dyżury pedagoga i psychologa 1 x w mcu. Dyżur radcy prawnego 1x w mcu. Dyżury dodatkowych specjalistów uzgadniane indywidualnie,	Wzrost kompetencji wychowawczych wśród opiekunów zastępczych Poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych
		Liczba szkoleń			

	Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych	Liczba przeszkolonych osób		zależnie od potrzeb. Co najmniej dwa razy w roku w latach 2022 – 2024	
	Wspieranie rodzin opieką koordynatora	Liczba rodzin wspieranych przez koordynatora		Działanie ciągle.	
6. Rozwój poradnictwa specjalistycznego skierowanego do rodzinnych form pieczy zastępczej	Kontynuacja zatrudnienia specjalistów świadczących pomoc dla rodzinnych form pieczy zastępczej	Liczba zatrudnionych specjalistów	PCPR	Działania ciągle w okresie 2022 - 2024	Zmniejszenie się liczby problemów w obszarze opiekuńczo – wychowawczym
	Pośredniczenie w nawiązywaniu				Wzrost kompetencji opiekuńczych i

	kontaktu ze specjalistami poza PCPR				wychowawczych u rodzin zastępczych
7. Wdrażanie nowych inicjatyw na rzecz aktywizowania i integracji rodzin zastępczych: projekty, imprezy, pikniki rodzinne	Realizacja projektów na rzecz podmiotów z obszaru rodzinnej pieczy zastępczej Realizacja imprez i innych inicjatyw na rzecz integracji środowiska rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów Liczba zorganizowanych imprez Liczba uczestników imprez	PCPR	Okres realizacji projektu unijnego: marzec 2022 – czerwiec 2023	Integracja i aktywizacja społeczna rodzin zastępczych
8. Doskonalenie zawodowe kadry	Szkolenia koordynatorów	Liczba szkoleń odbytych przez	PCPR	2022 – 2024	Wzrost wiedzy i umiejętności

pomocy społecznej w celu poprawy jakości pracy na rzecz rodziny i dziecka	rodzinnej pieczy zastępczej i pozostałej kadry pracującej na rzecz rodziny	kadre pracującą na rzecz rodziny		Nie jest możliwe przewidzenie harmonogramu szkoleń, częstotliwość szkoleń: nie rzadziej niż 3x w roku.	wśród kadry specjalistów pracujących na rzecz rodziny
Rozwój placówek wsparcia dziennego	Powołanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Liczba powołanych placówek Liczba osób korzystających ze wsparcia	PCPR	Okres realizacji projektu: listopad 2021 – czerwiec 2023	Pomoc środowiskowa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
II. KOMPLEKSOWE DZIAŁANIA NA RZECZ WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Cel szczegółowy	Działania do realizacji	Wskaźniki dotyczące	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Spodziewane efekty

		realizowanego zadania			
1. Diagnoza potrzeb i możliwości wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w kierunku optymalizacji udzielanego wsparcia	Opracowanie planu pomocy dziecku	Ilość opracowanych planów	PCPR	2022 – 2024	Rozpoznanie potrzeb i potencjału wychowanków Udzielanie dopasowanego do indywidualnych potrzeb wsparcia
	Oceny sytuacji dziecka	Ilość przeprowadzonych ocen	PCPR	2022 – 2024 (w terminach wyznaczonych w ustawie)	
	Diagnozy specjalistyczne	Ilość przeprowadzonych diagnoz	PCPR	2022 - 2024	
2. Współpraca instytucjonalna w kierunku uregulowania sytuacji dziecka lub przysposobienia	Udział przedstawiciela PCPR w posiedzeniach dot. uregulowania	Liczba ocen sytuacji dziecka z udziałem przedstawiciela sądu	PCPR	Harmonogram działania uzależniony jest od terminów poszczególnych ocen sytuacji	Optymalizacja współpracy z sądem. Usprawnienie przepływu informacji.

	sytuacji prawnej wychowanków Udział kuratorów w ocenach sytuacji dziecka			dziecka (średnio spotkania co 6 mcy)	Przyspieszenie postępowań dot. sytuacji prawnej dziecka.
3. Aktywizacja i integracja społeczna wychowanków	Organizacja konkursów, szkoleń, konsultacji, akcji okolicznościowych dla wychowanków	Liczba zorganizowanych inicjatyw	PCPR	2022 – 2024 Co najmniej dwie akcje w ciągu roku	Przyczynienie się do zaktywizowania i zmotywowania wychowanków do udziału w życiu społecznym Wzrost wzajemnej integracji między wychowankami

4.Rozwój specjalistycznego wsparcia (poradnictwo m.in. pedagoga, psychologa, terapeuty)	Poradnictwo specjalistów Organizacja szkoleń i konsultacji indywidualnych	Liczba udzielonych porad Liczba przeprowadzonych konsultacji i szkoleń Liczba osób korzystających z poradnictwa, szkoleń, konsultacji	PCPR	2022 – 2024 Regularne dyżury specjalistów przynajmniej 1 x w mcu Indywidualne konsultacje zależnie od potrzeb	Poprawa funkcjonowania społecznego wychowanków Lepszy rozwój emocjonalny
II. WSPIERANIE USAMODZIELNIONYCH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Cel szczegółowy	Działania do realizacji	Wskaźniki dotyczące realizowanego zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Spodziewane efekty

1. Wsparcie finansowe i rzeczowe wychowanków	Udzielanie świadczeń z tytułu kontynuowania nauki Przyznawanie świadczeń z tytułu usamodzielnienia	Liczba przyznanych świadczeń Liczba wychowanków otrzymujących świadczenia	PCPR	2022 -2024 Comiesięczna pomoc finansowa w okresie roku szkolnego.	Poprawa sytuacji finansowej i życiowej wychowanków
2. Edukacja i aktywizacja społeczna usamodzielnionych wychowanków, m.in. poprzez	Realizacja projektów unijnych skierowanych m. in. do pełnoletnich wychowanków	Liczba zrealizowanych projektów Liczba uczestników projektów	PCPR	Przewidywany okres realizacji projektu: 2022 rok	Aktywizacja społeczna wychowanków pieczy zastępczej

uczestnictwo w projektach unijnych	rodzin zastępczych				
3. Wspieranie usamodzielnianych wychowanków w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym (warsztaty, spotkania szkoleniowe, konsultacje z psychologiem, dystrybucja informatorów i poradników o tematyce związanej z procesem usamodzielnienia)	Organizowanie spotkań szkoleniowych, konsultacji, warsztatów Doradztwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, informacja prawna, poradnictwo psychologiczne	Liczba usamodzielnianych wychowanków kontynuujących naukę, liczba odbytych spotkań szkoleniowych Liczba udzielonych porad Liczba osób korzystających z poradnictwa	PCPR	Działanie ciągłe, realizowane przez cały okres procesu usamodzielnienia. Kontakt z wychowankami nie rzadszy niż co 6 mcy	Wzrost kompetencji edukacyjnych wśród wychowanków pieczy Zdobycie zasobów społecznych oraz kompetencji w zakresie poszukiwania pracy

IV. BUDOWANIE, ROZWIJANIE I DOSKONALENIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI, ORGANIZACJAMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ DZIECKA I RODZINY					
1. Opracowanie bazy danych o instytucjach i organizacjach działających w obszarze wsparcia dzieci i rodzin zastępczych	Prowadzenie i aktualizacja rejestru instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny	Liczba sporządzonych rejestrów	PCPR	2022-2024 Działanie ciągłe	Poprawa przepływu informacji między instytucjami i organizacjami

2. Prowadzenie konsultacji z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka	Zwoływanie paneli dyskusyjnych, spotkań roboczych i innego typu spotkań informacyjnych, mających na celu wymianę informacji	Liczba spotkań informacyjnych	PCPR	2022-2024 działania ciągłe	Wymiana doświadczeń między podmiotami zaangażowanymi w pracę na rzecz dziecka Wzrost jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny

3. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie (art. 56 ustawy).

Z uwagi na powyższe oraz na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, z których wynika, że połowa rodzin zastępczych to rodziny zastępcze niezawodowe, a także rozeznania potrzeb i praktyki w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej określa się limit rodzin zawodowych na lata 2022–2024:

Rok	Limit rodzin zawodowych
2022	2
2023	4
2024	4

Tab. 21 – Limit rodzin zawodowych w powiecie brzezińskim na lata 2022 -2024

Poza określonym wyżej limitem odpowiedni kandydaci mogą odbywać szkolenia i uzyskując kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej zgodnie z przepisami powołanej ustawy.

Najpilniejszą potrzebą powiatu w zakresie powstania rodzin zastępczych zawodowych byłoby utworzenie rodziny zastępczej specjalistycznej lub rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego – specjalizujących się w opiece nad małymi dziećmi.

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań 3- letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2022 – 2024 będą w szczególności środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Brzezińskiego;
- z budżetu Państwa (Ministra właściwego do spraw rodziny);
- z budżetów samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust. 8 i ust. 9 ustawy,
- z budżetów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust.4 ustawy
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- pozyskane w ramach projektów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Z uwagi na konieczność racjonalnego i oszczędnego gospodarowania dostępnymi środkami finansowymi zasadne jest realizowanie wyznaczonych celów w ramach realizowanych przez jednostki i instytucje zadań oraz poprzez inne programy. Środki finansowe na realizację zadań w ramach *Programu rozwoju pieczy zastępczej* będą planowane w corocznych budżetach powiatu i jego jednostek organizacyjnych oraz instytucji zaangażowanych w te działania.

VI. EWALUACJA I MONITORING

1. PRZEWIDYWANE EFEKTY DZIAŁAŃ

Należy oczekiwać następujących efektów podjętych w/w działań:

- deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej,
- rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego,
- rozwój różnorodnych form wsparcia wychowanków pieczy zastępczej
- utworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności powołanie zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego,
- pozyskanie i przeszkolenie kandydatów na przyszłych opiekunów zastępczych,
- poprawa jakości funkcjonowania rodzin zastępczych,
- skuteczniejsze i efektywniejsze przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielnego życia,
- poprawa funkcjonowania wychowanków pieczy zastępczej na poziomie indywidualnym i społecznym,
- wzrost wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej tematyki pieczy Zastępczej,
- rozwój systemu współpracy między podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

2. MONITORING

Głównym realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach. Osobą odpowiedzialną za koordynowanie Programu jest pracownik Organizatora na stanowisku - starszy specjalista pracy socjalnej.

Program monitorowany będzie na bieżąco na podstawie sprawozdań z wykonywanych zadań. Sprawozdawczość obejmować będzie gromadzenie danych statystycznych związanych z realizacją programu, analizy porównawcze, raporty dotyczące stopnia zaangażowania realizacyjnego.

Informacja na temat realizacji Programu przedkładana będzie Zarządowi w corocznych sprawozdaniach z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, stosownie do art. 182 ust. 5 ustawy.

Mając na uwadze fakt, że większość działań ma charakter długofalowy, bierzemy pod uwagę wprowadzanie ewentualnych zmian, zależnie od aktualnych potrzeb. Należy się również liczyć, że osiągnięcie przewidywanych rezultatów, w związku ze złożonością i ilostopniowością założonych celów może następować w sposób stopniowy.

3. ADRESACI PROGRAMU, PODMIOTY ZAANGAŻOWANE

Odbiorcami 3 – letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Brzezińskim na lata 2022 – 2024 są:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
2. Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka;
3. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
4. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem z pieczy zastępczej.

Realizacja założeń programowych będzie możliwa przy współpracy następujących podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzezinach,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rogowie,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżowie,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dmosinie,
- Sądu Rejonowego w Brzezinach,
- Zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy,
- Komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Starostwa Powiatowego w Brzezinach – Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych,
- Publicznych i Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- Poradni specjalistycznych,
- Przedszkoli, żłobków i ich oddziałów,
- Szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych,
- Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Brzezinach,
- Powiatowego Urząd Pracy w Brzezinach,
- Państwowych służb – Policji,
- Stowarzyszeń i fundacji,
- Kościołów i związków wyznaniowych,
- Lokalnych liderów,
- Środowiska lokalnego.

